

Domáci glasovi

Stev. 165

Lienz, sobota 17. avgusta 1946.

Leto. 2.

NOVA POLITIKA JUGOSLAVIJE

Svicarski dnevnik "Neue Zürcher Zeitung" je 23. julija t. l. priobčil pod gornjim naslovom sledeči članek:

Tretji Titov kabinet, ki je na krmilu od meseca februarja, zasleduje bolj radikalno smer od prejšnje, še na osnovi kompromisa med Belgradom in Londonom sestavljene vlade. Po izobčitvi demokrata Milana Grola in bivšega zunanjega ministra Šubašića je nova federativna ustava zahtevala rekonstrukcijo vlade, ki bi mogla izpeljati nove naloge zveze in dežela. Komunisti so zasedli ministrsko predsedstvo in vojno, notranje, finančno in industrijsko ministrstvo razen tega pa še predsedstvo v gospodarskem svetu. Režim je pa lahko razglasil, da komunisti ne razpolagajo z večino in da sestava vlade po volitvah povsem ustreza razmerju v Enotni fronti. Z razdelitvijo številnih gospodarskih resorov so prikrili diktaturo levičarjev. Dejansko se gospodarska politika še ne more odpovedati. Medtem ko se je položaj prehrane izdatno izboljšal, trpi industrija vsled pomanjkanja surovin in kvalificiranih delavcev. V sedanjem težkem prehodnem času so zato dobavke UNRRA-e izredno dragocena pomoč. Kljub temu pa zastoja zunanje trgovine še dosedaj niso mogli premagati. Kot država na Jadranskem morju trpi Jugoslavija pod dejstvom, da se njena politika opira na vzhod, dočim teži njeno gospodarstvo na zahod.

Jugoslavija je kot prva država vzhodnega bloka dosegla konsolidacijo v svojih zunanjih odnošajih z novimi pogodbami z Rusijo, Poljsko, Albanijo in Češkoslovaško. Razmerje med Belgradom in Sofijo še ni dokončno urejeno, ker čakajo na podpis mirovne pogodbe z Bolgarijo. Ker hoče Jugoslavija prevzeti "stražo ob Jadranu", se je v zadnjih tednih obrnila ostro proti zapadu, pri čemur sta ji prišla tržaški spor in Mihajlovičev proces zelo prav. Tito je to v svojem govoru v Cetingju izrecno potrdil. Tudi ministrski predsednik slovenski komunist Ivan Kardelj, je izjavil v zvezni skupščini, da vlada odločitve glede Trsta ne more priznati.

Na konferenci zunanjih ministrov v Parizu je Jugoslavija veliko dosegla. Revizija zahodne meje, predvsem pa pridobitev Zadra, Reke in otokov Čresa, Lošinja, in Lastova je bila samoposebi umljiva. Toda Jugoslavija je dobila razen vojaško važnega otoka Lastova še Istro s Puljem in Porečom. Kraljevina Karadjodjevičev bi se z ozirom na potrebne dobre odnošaje z zapadom in vsled drugačnih koristi srbstva zadovoljila mogoče z delitvijo Istre na črti Raše. Titove zahteve po Trstu, Gorici in soški meji, ki jih je zadnji čas še razširil z zahtevo po Kanalski dolini pri Trbižu, pa ustrezajo željam slovenskih nacionalistov, predvsem pa koristim vzhodnega bloka, katerega moramo danes upoštevati kot gonilno silo na Balkanu.

Podpis vojaške pogodbe med Jugoslavijo in Rusijo začetkom junija je močno vplival na potek dogodkov. Tita so pri njegovem zadnjem obisku v Moskvi spremljali načelnik generalnega štaba Popović, važni notranji minister general Aleksander Ranković in srbski ministrski predsednik Nešković. Ob tej priliki je maršal Tito podelil ruskemu admiralu Kuznecovu, šefu generalnega štaba maršalu Wasi-

levskemu in artilerijskemu poveljniku generalu Voronovu najvišja jugoslovanska odlikovanja.

Marsikatera notranja trenja so povsod nacionalni zunanji politiki, ki se sedaj obrača proti zahodu, pozneje pa se zna obrniti proti jugu. Pregarjanje katoliške cerkve in zagrebskega nadškofa Stepinca se je še poostrilo. Hrvatski kmetje, ki stavijo svoje upe na v begunstvu živečega dr. Mačka, tvorijo še vedno resno opozicijo, ki se dosedaj še nikoli ni zadovoljila z nobeno diktaturo. Bivši zunanji minister Subašić, ki je izšel iz HSS, živi kot zasebnik v Zagrebu. Bivši minister Smoljan in podpredsednik HSS inž. Košutić sta še vedno v zaporu. Razmerje med režimom in srbskim kmetom se je tudi poostrilo. Belgrajska "Borba" je napadla voditelja srbskih kmetov, Dragoljuba Jovanovića in ga proglasila za "reakcionarja", čeprav je zastopala njegova stranka koristi levo usmerjenih malih kmetov.

Kljub ločitvi Cerkve od države so tudi odnošaji do pravoslavne Cerkve še nerazjasnjeni. Ta bi se mogla, podobno kot pravoslavna duhovščina v Bolgariji in Romuniji, opreti na Rusijo in tako okrepiti panslavistična stremeljenja. Usrtitev generala Mihajlovića odpira novo revolucionarno razdobje, ki pod geslom "prosta pot za Tita" zavestno odklanja tradicije srbstva. Z novo ustavo je Srbija razdeljena, zato se o srbski zgodovini ne govori. Jugoslavija išče danes novo razmerje med Srbi, Hrvati Slovinci in Črnogorci. Panslavizem in Leninovi nauki pa povsod nalete na izrazit individualizem vseh Jugoslovanov in na demokratskega duha Srbov, ki se ne bo nikoli pomiril z novo ustavo. Na mesto uničene velikosrbske ideje more nekega dne stopiti zopet misel o "združitvi vseh Srbov".

Kljub temu pa bo notranji razvoj ostal zavisen od stališča, ki ga bo Jugoslavija zavzela v političnih, gospodarskih in kulturnih razprtijah med vzhodom in zahodom. Te razprtije se pa šele pričenjajo. Misel, da bi se režim pod pritiskom razmer mogel menjati in se počasi približati zapadnim demokracijam, je sporna. Kampanja, ki se razvija z naslonitvijo na menjajočo se taktiko Sovjetov proti Vel. Britaniji, se je v Belgradu posebno poostrila. London se je v očeh partizanov kompromitiral, ker je podpiral bivše begunske vlade in se celo pokazal kot "gneздо reakcije", čeprav je med vojno ravno Vel. Britanija Tita najbolj podpirala.

V mesecih po teheranski konferenci je splošno vladalo prepričanje, da bo Jugoslavija, ki nikdar ne sme priti vplivno območje samo ene velesile, najboljši porok za dobro britansko-rusko sodelovanje na Balkanu. Tej teoriji, na kateri je slonela še druga Titova vlada, je bilo usojeno le kratko življenje. V boju med socializmom in komunizmom so na zahodu dosedaj zmagali socialisti. Na vzhodu pa so nasprotno večje uspehe dosegle komunistične stranke, ker so se opirale na Rusijo in predvsem, ker so izkoristile praktična izkustva vzhodno-evropske velesile v zadnjih tridesetih letih.

Most

Jezuitski p.dr. Maks Jožef Metzger je pred binkoštni leta 1939 naslovil na protestantsko duhovščino odprto pismo, v katerem jih v Gospodovem Duhu vabi k edinosti. "Ko je v viharju prišel Duh v podobi gorečih jezikov, je vsak sprejel klic Gospodov v svojem jeziku. In vsi so bili krščeni k novemu življenju, bili so "eno telo" Kristusovo, "eden v Kristusu"... Vem dobro, da smo ravno v tem needini, ker se le težko moremo sporazumeti, kakšno edinost je Gospod v oni uri mislil. V tem smo si pa gotovo edini, da je srčna odtujenost, da notranja nasprotnost, ki obstoji med "kristjani" različnih "ver" in se ne da utajiti, odvrtna Gospodovi volji in zahtevi. Enemu Gospodu

in enemu Mojstru odgovarja le: "vsi bodite bratje"... Ko smo si enkrat v tem edini, da mi vsi enako trpimo vsled prokletstva verske razcepljenosti in cerkvenega nasprotstva, je s tem resnično napravljeno že velik korak k edinosti. Mogoče smo si bolj, kot to na zunaj pokažemo edini v tem, da bi cerkvena enotnost, ki je enkrat obstojala, ne smela nikdar biti razbita ter mogoče tudi ne bi bila, ko bi imela več Njegovega Duha in ko bi bila vsak čas spoznavna po jeziku sv. Duha kot občestvo svetnikov...

Da, med nami bi gotovo ne bilo resnejših nasprotij, če bi taka "Cerkev" sv. Duha nas zopet združila v "eno telo" Kristusovo. V žalostnem malodušju ne vidimo realnih možnosti, ki bi k temu mogle pripeljati. Kot sedaj stvari stoje in kakršni so ljudje, se nam zdi skoraj nemogoče, da bi postali tudi na zunaj vidni "en pastir in ena čreda". Preveč stvari nas loči in dela nepremostljive... Ali pa smo pozabili Gospodove besede, da kar je nemogoče pri človeku, je možno pri Bogu? Ali mu nočemo zaupno prepustiti, kdaj in kako bo delal s svojo milostjo, toda neprestano moliti za binkoštni čudež?... Kaj nas more ovirati, da istočasno in kot z enim ust kličemo h Gospodu: "Pošlji svojega Duha in prerojeni bomo"?... Kaj naj še pride nad nas, da bomo razumeli Gospodov glas? Ali naj bo Kristusova beseda sodba nad vsem: "Po tem bodo spoznali, če ste moji učenci, ako se boste ljubili med seboj". Moj brat! Ako čujete srčni utrip onega, ki vam to piše, ali ne boste stegnili roke, da sklenete z njim "bratovščino"? Ni zahrbtni misli za klicem nepoznanega. Njegov klic preko prepada je zaenkrat klic posameznika brez cerkvene odobritve. Ali pa niso nešteti, ki se Bogu hvala, vedno viharneje kličejo?... Da Gospod bo poslal "dobrega Duha" onim, ki so ene misli in ga za to prosijo brez presledka. In en sv. Duh bo svojim postavil "eno telo" kot na prvi binkoštni dan. Ali smem pričakovati odgovora?"

Pismo je imelo velik odmev. Čeprav so posamezni označevali dr. Metzgerja kot prebrisanega agenta propagande fidei ali kot zvitega jezuita, vendar je okoli 50 pisem pokazalo, da je oklic mnogo protestantov globoko presunil. Razveseljiv razvoj medsebojnega zблиžanja je privedel v Binkoštih 1939, do pomembnega poskusa "ekumenskega srečanja" v Meitingu. Znatno število protestantskih duhovnikov in lajikov je bilo več dni v gosteh pri Družbi Kristusa Kralja. Kakšen je bil uspeh večdnevnega skupnega bivanja? Seveda se od prvega tovrstnega srečanja ne more pričakovati še kak pomemben "uspeh". Razgovor pa je nedvomno odstranil mnoge predsodke in nerazumevanja ter dal obema strankama marsikako pojasnilo in navodilo. Družinsko-prisrčno razmerje med obema udeležencema pa je samo po sebi ojačilo željo, da bi bila med vsemi učenci Kristusovimi taka resnično krščanska ljubezen do bližnjega vedno bolj dejavna. Katoliško - cerkvenemu mišljenju ne nasprotuje samopriznanje, da so velike napake in nerednosti v Cerkvi sami bile povod odpadov mnogih udov od "teleza" Cerkve. Ni nekatiško temveč celo zelo važno spoznanje, da moramo znotraj Cerkve marsikaj obnoviti, da bomo pripravljene za naloge, ki nas v tem času čakajo. Tudi nasprotna stran je očuvala mnogo dragocenega, česar mi v pretiranem nasprotstvu do odpadniške enostranosti reformacije ne cenimo zadosti. Ne farizejska samozavest, temveč resnično krščanska ponižnost, ki spozna tudi svojo krivdo in jo v pokori skuša premagati, nas bo usposobila, da bomo vredno orodje v rokah Boga za težko a silno pomembno nalogo: Združitve vsega krščanstva v vidni eni sveti katoliški in apostolski Cerkvi.

("Lebe mit der Kirche")

AMERIKANSKI POSLANIK PROTI SOVJETSKEMU IMPERIJALIZMU. William Bullitt, v letih 1933-1936 ameriški veleposlanik v Moskvi, trdi v svoji ravnokar izšli knjigi "Velika zemeljska obla", da hoče

Rusija osvojiti svet za komunizem. Med drugim piše sledeče: -"Združene države naj se ne obotavljajo uporabiti atomsko bombo in tako zaustaviti nove zločine sovjetskega imperijalizma. Ruska zunanja politika nikakor ni skrivnostna, temveč stalno naperjena na postavitvev komunistične diktature na vsem svetu. Zato se tudi ne more ugoditi Stalinovim zahtevam. Končno bomo prispeli tako daleč, da bomo morali ali zaustaviti ruski imperijalizem ali pa podleči Stalinovi moči. Samo v našo lastno narodno korist je, da zaustavimo nadaljne Stalinovo napredovanje v času, ko so njegove armade še daleč od naših obrežij in ko imamo še v rokah sredstva, da ga lahko zaustavimo." Bullitt predlaga dalje, da bi Združene države organizirale "obrambno ligo", v katero bi prestopile vse države zapadne poloble, angleški imperij, Kitajska in zapadno-evropske države. ("Neue Zürcher Zeitung" 16.7.1946.)

BEGUNSKA VLADA. "Salzburger Volkszeitung" z dne 13.t.m. pri naša daljše posebno poročilo svojega pariškega dopisnika o jugoslovanski emigraciji. Dopisnik navaja stranke, ki so zastopane v vladi in sicer: Srbska radikalna stranka, ki jo vodi Stanojević, demokratska, katero vodi Ljuba Davidović, agrarna, katero vodi Pribičević, socijalistična Topalović, nacionalna Jevtić, Hrvate zastopa dr.Maček, Slovence pa dr. Krek in dr.Jelenc.

450.000 D.P. BO PRESELJENIH. Po poročilu glavnega tajništva UNO bo njej podrejena mednarodna begunska organizacija prevzela delo UNRRA-e, kar se tiče oskrbe beguncev in preseljenih oseb. S tem bo prešla skrb za okroglo 900.000 oseb na mednarodno begunsko organizacijo. Ta organizacija namerava v letu 1947 skrbeti za begunce in preseljence; stroški so predvideni na 160 milijonov dolarjev. Posebna skrb bo posvečena novi naselitvi teh brezdomcev. Predvidoma bodo v letu 1947 mogli preskrbeti nov dom

450.000 osebam, za ostale bo organizacija še dalje skrbela. Te načrte pa bodo mogli le uresničiti, če jih bo odobrila glavna skupščina UNO in če bodo vse države - članice vplačale svoje prispevke. ("Salzburger Nachrichten" 13.8.1946.)

AVSTRALSKI POSLANIK O RUSIJI. "V Rusiji je nastala strašna vojaška kasta. Z izjemo preganjanja Judov ima ruski sistem vse zoprne lastnosti organizacije, za katero uresničenje smo se leta dolgo borili." Maloney je še pripomnil, da ne verjame, da bi pod takimi okolnostmi bil mogoč miren razvoj. Svet se zato nahaja v taki zmedi, ker to odgovarja ruskim željam. ("Neue Zürcher Zeitung", 10.7.1946.)

MARŠAL PETAIN. Predsednik vichyjske vlade, bivši francoski narodni junak, maršal Petain je bil vsled sodelovanja z Nemci obsojen na dosmrtno ječo. Ker se je njegov branitelj pritožil, da z njim prestrogo postopajo (zaprt je v trdnjavi na otoku Yeu južno od izliva reke Loire v morje), je vlada izdala uradno poročilo, kjer med ostalim pravi: "Jetnik ni nastanjen v trdnjavski kleti kot se to trdi, temveč v prvem nadstropju. Ima sobo z mizo in stranišče s tekočo vodo. Bolniško posteljo z žimnico, ki se nikakor ne more primerjati s "pričnami" drugih jetnikov, vsako jutro na lastno željo sam pospravi, ker "vojak si mora znati sam pomagati", pravi maršal sam paznikom. V ostalem ima pisalno mizo in zadosti stolov, da lahko sprejema običajne obiske: svojo ženo, ki ga dnevno po eno uro obiše, in trdnjavskega zdravnika. Petain prejema enako hrano kot pazniki, vendar prejema po zdravniškem navodilu večkrat posebne priboljške vsled visoke starosti in dolgoletne bolezni. V prostem času se ukvarja s študijem angleščine in branjem časopisov. Strogo nadziran je vsled svojega položaja in odgovornosti, ki jo ima nadzorno osobje. Vendar prenaša maršal ta nadzor popolnoma mirno. (Neue Zürcher Zeitung).